

Волинський національний університет
імені Лесі Українки
Кафедра менеджменту

Лариса Черчик

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

**Методичні вказівки до виконання
комплексного практичного завдання**

Луцьк 2025

УДК 338.45; 658.8:330.322.12

Ч 50

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № _____ р.)*

Рецензент: Стащук О. В. – д.е.н., професор, завідувач
кафедри фінансів Волинського національного університету
імені Лесі Українки

Черчик Л. М.

Ч-50 Інвестиційний менеджмент. Методичні вказівки до
виконання комплексного практичного завдання.
Луцьк: Волинський національний університет імені
Лесі Українки. 2025. 38 с.

У методичних вказівках розглядаються методологічні
аспекти та практичний інструментарій інвестиційного
менеджменту, що забезпечують отримання професійних
компетентностей для обґрунтування інвестиційних рішень.

Методичні вказівки розроблено з використанням
методичного інструментарію світових інвесторів.

Рекомендовано для підготовки фахівців економічних
спеціальностей.

УДК 338.45; 658.8:330.322.12

© Черчик Л.М., 2025

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2025

ЗМІСТ

Вступ	4
Зміст комплексного практичного завдання (КПЗ)	6
Методичні вказівки до виконання комплексного практичного завдання	8
Практичне завдання 1. Визначення інвестиційних можливостей	8
Практичне завдання 2. Аналіз інвестиційного середовища	10
Практичне завдання 3. Джерела та методи фінансування проекту.	13
Практичне завдання 4. Суть проектної ідеї, мета, цілі та завдання проектування.	16
Практичне завдання 5. Попереднє техніко-економічне обґрунтування (ПТЕО) проекту	18
Практичне завдання 6. Інвестиційний меморандум проекту	24
Вимоги до оформлення комплексного практичного завдання	27
Рекомендована література	28
Додатки	31

ВСТУП

В умовах переходу до ринкової економіки, інтеграції в світове співтовариство поживається та набуває нової якості інвестиційна діяльність, тому є потреба у формуванні навиків з ідентифікації, підготовки та реалізації рішень щодо ефективного використання ресурсів, в опануванні світового досвіду обґрунтування та реалізації інвестицій, відображеному в новому науковому напрямку – інвестиційному менеджменті.

Інвестиційний менеджмент – це сукупність методів і прийомів, за допомогою яких можна обґрунтувати, визначити умови успішної реалізації інвестицій, розв'язати проблему вибору найкращого варіанту інвестування; це інструмент управління будь-яким розвитком.

Предметом вивчення БОК є система принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності.

Метою викладання БОК «Інвестиційний менеджмент» є формування сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань у галузі управління інвестиційною діяльністю підприємств, відповідних компетенцій на основі засвоєння основних теоретичних положень та опанування необхідними практичними навичками, що дозволяють ефективно здійснювати цю діяльність на підприємстві.

Основними завданнями БОК «Інвестиційний менеджмент» є:

- ознайомити із сутністю та теоретичними засадами інвестиційної діяльності; навчити правильно застосовувати методичний інвестиційний інструментарій;

- сформувати теоретичну та методологічну базу, необхідну для подальшого оволодіння практикою фінансового, реального, інноваційного та іноземного інвестування;
- виробити вміння опрацювати та аналізувати доцільність реалізації інвестиційних проєктів в умовах невизначеності;
- правильно визначати методи фінансування інвестиційної діяльності та напрямки державного регулювання інвестиційної діяльності.

Зазначені завдання в контексті отримання практичних компетентностей відображені у комплексному практичному завданні, яке пропонується до виконання.

ЗМІСТ КОМПЛЕКСНОГО ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ (КПЗ)

Виконуючи КПЗ, здобувачі освіти повинні використати існуючі та оригінальні схеми збирання даних, методи оптимізації процесів прийняття рішень на основі аналізу альтернативних варіантів, механізми вибору оптимального варіанту. Важливо, щоб це були реальні схеми та підходи всесвітньо відомих інвестиційних фондів, компаній та інших інституцій, що дозволить майбутнім спеціалістам орієнтуватись на ринку інвестицій з врахуванням вимог, що висувають його суб'єкти.

В цих методичних вказівках використовуються підходи, розроблені спеціалістами UNIDO (Програма промислового розвитку ООН).

Структура КПЗ передбачає проведення передінвестиційних досліджень, економічне обґрунтування та оцінку прийнятих рішень щодо проекту, який реалізовуватиметься на діючому підприємстві (за вибором здобувача освіти, або його ідеєю). Тобто здобувач освіти виступає у трьох ролях: ініціатора, аналітика, інвестиційного менеджера.

Програмою промислового розвитку ООН запропоноване бачення життєвого циклу проекту як сукупності трьох окремих фаз: передінвестиційної, інвестиційної, експлуатаційної.

Передінвестиційна фаза має такі стадії: визначення інвестиційних можливостей (експрес-оцінка), аналіз альтернативних варіантів проекту, попередній відбір проекту на основі попереднього техніко-економічного обґрунтування (ПТЕО), остаточне техніко-економічне обґрунтування (ТЕО), висновок по проекту та рішення про інвестування (оцінкове закінчення). Дослідження забезпечення (функціональні дослідження) проводяться, як правило, окремо і включаються в ПТЕО і ТЕО пізніше.

Інвестиційна фаза має такі стадії: встановлення правової, фінансової та організаційної основ для здійснення проекту,

придбання і передача технологій, опрацювання і укладання контрактів, придбання землі, будівельні роботи і монтаж обладнання, здійснення передвиробничого маркетингу, набір і навчання персоналу, здача в експлуатацію та запуск.

Експлуатаційна фаза розглядається в довго- і короткостроковому планах. В першому випадку до розгляду береться обрана стратегія та сукупні витрати на виробництво і маркетинг, надходження від продаж. В другому випадку – вивчається можливе виникнення проблем (технологічних, кадрових, організаційних).

Перш за все здобувач освіти повинен ознайомитись з послідовністю розробки проекту і почати свою роботу з формування інвестиційної стратегії підприємства та інвестиційної ідеї. Ця послідовність закладена і в структурі КПЗ, яка включає кілька взаємопов'язаних практичних завдань.

У першому розділі здійснюється аналіз можливостей інвестиційного проекту. Оцінюються можливості регіону, під сектора економіки, реального діючого підприємства, інвестиційне середовище проекту.

У другому розділі розкривається суть проектної ідеї, розглядаються альтернативні варіанти, здійснюється техніко-економічне обґрунтування інвестиційного проекту.

За результатами проведених досліджень формується Інвестиційний меморандум проекту, який є своєрідним висновком про проведену роботу.

У додатках розміщують форми статистичної бухгалтерської звітності, таблиці зі статистичними даними про регіон, галузі економіки тощо.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ

Практичне завдання 1. Визначення інвестиційних можливостей

Це відправний пункт для діяльності, пов'язаної з інвестуванням. Саме такі дослідження можуть стати початком мобілізації інвестиційних ресурсів. Інформація щодо нових інвестиційних перспектив та можливостей може викликати зацікавленість вітчизняних та зарубіжних інвесторів. Існує кілька підходів для ідентифікації інвестиційного проекту: на рівні регіону, сектора економіки, підприємства. Два перші підходи – це комплексний макроекономічний аналіз інвестиційного потенціалу в цілому країни, регіону, або окремого сектора економіки в їхніх межах. Він включає огляд, аналіз та оцінку природно-ресурсного потенціалу, промислово-виробничої структури, соціально-економічної інфраструктури, демографічної та екологічної ситуації тощо.

Підхід на рівні підприємства – це аналіз на мікроекономічному рівні щодо інвестиційних потреб, ідей, можливостей підприємства, організації.

Розроблені схеми дослідження інвестиційних можливостей, які дозволяють визначити необхідні для регіону, сектора економіки, підприємства аспекти і привабливі моменти для інвестора.

Аналізуються такі аспекти: природні ресурси; структура промисловості, сільського господарства; попит на певні товари; дія на довкілля; можливості інтеграції в економіку інших регіонів чи країн; можливості розширення, комбінування, диверсифікації виробництва; загальний інвестиційний клімат; експортні можливості тощо.

При формуванні першого завдання рекомендується використати схеми дослідження регіону або підсектора економіки.

Так, згідно підходу UNIDO, *схема дослідження регіону* має наступні пункти:

1. Основні риси регіону: розмір, основні фізичні особливості та карти, які відображають головні характеристики регіону.

2. Населення, зайнятість, доходи на душу населення, соціально-економічні дані.

3. Основні види експорту та імпорту.

4. Основні виробничі фактори, в тому числі, потенційні.

5. Структура переробної промисловості, яка базується на переробці місцевих ресурсів.

6. Умови інфраструктури.

7. Контрольний перелік галузей, які можуть розвиватись на базі місцевих ресурсів й інфраструктури.

8. Перелік, з корекцією попереднього, відносно негативних умов розвитку певних галузей: низький попит на продукцію даної галузі; неконкурентоспроможні; такі, розвиток яких буде більш успішний в інших регіонах; ринки збуту яких значно віддалені від споживачів тощо.

9. Оцінка нинішнього попиту та визначення можливостей розвитку.

10. Формування рекомендованих цілей і відповідних стратегій проекту, які визначають його тип і межі.

11. Орієнтовні капітальні витрати на вибрані проекти.

12. Потреба в ресурсах.

13. Орієнтовні виробничі витрати.

14. Орієнтовні річні надходження від продаж.

15. Організаційні та управлінські аспекти, характерні для даної галузі.

16. Орієнтовний календарний план реалізації проекту.

17. Орієнтовний рівень повних інвестицій.

18. Очікувані та рекомендовані джерела фінансування.

19. Орієнтовна потреба в іноземній валюті та доходах.

20. Фінансова оцінка.

21. Попередній аналіз загальних економічних вигод.

Схема дослідження можливостей підсектора включає:

1. Місце і роль підсектора в галузі.
2. Розміри, структура і темпи росту підсектора.
3. Розміри і темпи росту попиту на неімпортовану або частково імпортовану продукцію.
4. Приблизна оцінка попиту на кожний вид продукції.
5. Виявлення дефіцитної продукції, обсяги якої можуть зростати, або яка має експортний потенціал.
6. Дослідження місцевої сировини.
7. Визначення можливостей розвитку на основі інформації п. 2,5,6 та інших факторів.

Практичне завдання 2. Аналіз інвестиційного середовища.

Складовими аналізу інвестиційного середовища є: оцінка інвестиційної привабливості регіону, оцінка інвестиційної привабливості галузі, оцінка інвестиційного клімату, оцінка інвестиційної привабливості окремих підприємств як потенційних об'єктів інвестування.

Кожний інвестиційний проект має конкретну спрямованість і найефективніше може бути реалізований у регіонах з найкращими умовами господарювання, тому для обґрунтування стратегії інвестиційної діяльності окремих фірм важливе значення набуває оцінка *інвестиційної привабливості регіонів*. Вона може здійснюватися на основі ранжування за певною системою узагальнюючих і аналітичних показників, які можуть бути згруповані наступним чином: рівень загальноекономічного розвитку, рівень розвитку інвестиційної інфраструктури, демографічна характеристика, рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури, рівень криміногенних, екологічних та інших ризиків. Розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості територій визначається шляхом підсумовування добуток рангового значення окремого показника на його відносну значущість. Метою оцінки і прогнозування інвестиційної привабливості регіонів є загальне

орієнтування вітчизняних та іноземних інвесторів щодо вирішення питання вкладання капіталу.

Процес вивчення *інвестиційної привабливості галузей економіки* охоплює три етапи: визначення системи інформативних показників для дослідження, побудова системи аналітичних показників і проведення оцінювання інвестиційної привабливості, прогнозування інвестиційної привабливості окремих галузей економіки. За основний показник макроекономічної оцінки ефективності діяльності галузі можна взяти рівень прибутковості використовуваних активів, або ж перспективність розвитку, рівень інвестиційних ризиків і за ним здійснити ранжування. Важливо врахувати і такі аналітичні показники як значущість галузі в економіці країни (за часткою продукції галузі у ВВП), соціальна значущість (за кількістю працівників), ступінь державної підтримки розвитку. Розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості галузей економіки можна здійснити шляхом послідовного додавання добутоків рангового значення кожного узагальнюючого показника на його значущість. Найчастіше здійснюється наступне групування галузей економіки за рівнем інвестиційної привабливості: пріоритетні (металургія), з достатньо високою інвестиційною привабливістю (нафтодобувна і газова промисловість, машинобудування і металообробка), з середньою інвестиційною привабливістю (хімічна і нафтохімічна промисловість, виробництво збірного залізобетону), з низькою інвестиційною привабливістю (вугільна, цукрова промисловість, електроенергетика).

Динаміка обсягів інвестицій значною мірою залежить від стану *інвестиційного клімату* – сукупності політичних, економічних, соціальних та правових умов, які сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних та іноземних інвесторів. Сприятливий інвестиційний клімат включає захист інвестора від інвестиційних ризиків. Важливими факторами, які формують інвестиційний клімат держави і забезпечують подолання або зниження ризиків для інвесторів в Україні, є: рівень розвитку

продуктивних сил та стан ринку інвестицій; правове поле держави; політична воля всіх гілок влади; стан фінансово-кредитної системи; статус іноземного інвестора; інвестиційна активність населення.

Оцінка інвестиційної привабливості окремих підприємств як потенційних об'єктів інвестування. Така оцінка здійснюється інвестором при визначенні доцільності капітальних вкладень у технічне переоснащення, реконструкцію або розширення діючих підприємств, виборі об'єктів приватизації, купівлі акцій фірми тощо. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства передбачає проведення аналізу господарської діяльності та детального фінансового аналізу його діяльності за системою показників, яку складають такі групи: аналіз оборотності активів, прибутковості капіталу, фінансової стійкості, ліквідності активів. В межах діапазону коливань значень інтегрального показника кожне підприємство може бути віднесено до групи з пріоритетною, достатньо високою, середньою або низькою інвестиційною привабливістю.

Схеми дослідження на рівні підприємства включають досить багато факторів.

Так, американська фірма "Дженерал електрик" при визначенні пунктів розташування веде врахування 187 факторів, зведених у три групи:

1. Економічні фактори: капітал (здебільшого змінний); праця (кількість, якість, ставки зарплати, профспілки, робітниче законодавство про працю, прожитковий мінімум); паливо та енергія (нормування); земля (рента); оподаткування (розміри); банківська справа (процент, облікові ставки, банківські операції); будівництво (орендна плата, будівельні витрати); транспорт (місцеві та далекі перевезення, тарифи, клас обслуговування, місцевий вантажообіг); законодавство (федеральне та місцеве); ринок (коефіцієнт промислової активності).

2. Географічні фактори: земля (наявна земельна площа, топографія, ґрунти, ґрунтова структура, дренаж, аерозйомка);

клімат (сезонні коливання, швидкість і напрямок вітрів, кількість сонячної радіації, вологість; характер опадів, кількість і частота опадів; особливі явища і т. ін.); водні ресурси (кількість, якість, джерела); сировина (характер розташування, відстань до споживача); паливо та енергія (вугілля, нафта, газ, вода, дрова, атомна енергія);

транспорт (тип мережі – залізничний, автодорожній, водний, повітряний; клас аеропортів; трубопроводи; місцевий транспорт).

3. Соціальні фактори: кількість населення; забезпеченість житлом; розпорошеність майна; лікарське обслуговування; умови для відпочинку; умови для освіти; роль жінок; вплив церкви; державна преса; літопис злочинів; протипожежна служба; умови наукових досліджень та робота планової комісії; суспільне становище та інші елементи культури; суспільні відносини.

За результатами проведеного дослідження формують висновок щодо можливих шляхів розвитку даного підприємства.

Практичне завдання 3. Джерела та методи фінансування проекту.

Необхідно дати перелік потенційних інвесторів, комерційних банків з короткою характеристикою умов надання кредиту.

Джерела фінансування проекту поділяються на такі види: власні капітал, нерозподілений прибуток, позиковий капітал, державні субсидії.

Власний капітал включає статутний фонд і фонди власних коштів. Статутний фонд спершу формується як стартовий капітал, необхідний для створення підприємства. При цьому власники або учасники підприємства формують його з огляду на власні фінансові можливості і в розмірі, достатньому для виконання тієї діяльності, заради якої воно створюється. Якщо фірма реалізує проект, то це може бути пов'язано із збільшенням

статутного фонду. В цьому випадку необхідна перереєстрація фірми як юридичної особи.

Якщо підприємство створено у вигляді акціонерного товариства, то статутний фонд набуває форми акціонерного капіталу. При цьому відкрите акціонерне товариство має можливість залучати кошти шляхом емісії нових акцій та відкритої передплати на них за рахунок коштів нових акціонерів, які стають власниками підприємства. Закрите акціонерне товариство може це робити лише за згодою всіх "старих" власників.

Фонди власних коштів (амортизаційний фонд, ремонтний фонд, фонд розвитку виробництва, резервний фонд, страхові резерви тощо) можуть формуватися без зміни статутного фонду, вони є відкладеним прибутком, що формується і використовується за рішенням органів управління підприємства. Винятком є резервний фонд, вимоги до формування якого визначено законодавством.

Нерозподілений прибуток як джерело фінансування відділяється від власного капіталу тільки тому, що ще не відомо, чи буде він приєднаний до нього. Рішення по прибутку приймається органом управління підприємства. Прибуток може бути реінвестований, тобто стати джерелом фінансування проекту, але може бути спрямований і на інші цілі: сплату податків, дивідендів, благодійні цілі.

Позиковий капітал характеризується тим, що має бути повернутий в певні терміни. Позиковий капітал поділяється на банківські кредити, кошти від продажу облігацій підприємств і тимчасово залучені кошти (кредиторську заборгованість).

Залучення коштів може відбуватись і шляхом емісії інвестиційних сертифікатів. Все більшого поширення набуває інвестиційний лізинг і селенг. Інвестиційний лізинг є однією з перспективних форм залучення позичкових ресурсів. Його можна вважати різновидом довгострокового кредиту, що надається у натуральній формі, тобто як довгострокова оренда різноманітного устаткування і транспортних засобів.

Інвестиційний селенг – це порівняно нова форма залучення інвестиційних ресурсів, яка полягає у передачі власником права користування і розпорядження своїм майном за певну плату. До такого майна можуть належати будівлі, споруди, сировина і матеріали, цінні папери, продукти інтелектуальної праці.

Державні субсидії теж можуть розглядатись як джерело фінансування проекту, якщо такі субсидії передбачено рішенням державних органів.

Розробляючи інвестиційну політику (стратегію) фірми, з усього розмаїття джерел формування інвестиційних ресурсів варто вибирати найдоступніші, найреальніші, найефективніші тощо. При розробці інвестиційної політики фірмою звичайно беруться до уваги п'ять основних *методів фінансування окремих інвестиційних програм та проектів*.

1. *Повне самофінансування* передбачає здійснення інвестування виключно за рахунок власних (внутрішніх) джерел. Цей метод фінансування використовується переважно для реалізації невеликих реальних інвестиційних проектів, а також для фінансових інвестицій.

2. *Акціонування* як метод фінансування використовується для здійснення порівняно великомасштабних реальних (виробничих) інвестицій за умови галузевої чи регіональної диверсифікації | інвестиційної діяльності.

3. *Кредитне фінансування* економічно вигідно використовувати насамперед при інвестуванні у короткострокові реальні проекти з високою нормою прибутковості. Цим методом можна користуватися і для фінансових інвестицій за умови, що рівень їх дохідності (прибутковості) перевищує ставку кредитного відсотка.

4. *Лізингом або селенгом* користуються здебільшого за умови нестачі власних фінансових коштів для реального інвестування, а також при інвестиціях у проекти зі швидко оновлюваною технологією або нетривалим періодом експлуатації виробничих об'єктів.

5. *Змішане фінансування* базується на можливій комбінації

вище названих методів і може застосовуватись для всіх існуючих форм і видів інвестування.

З урахуванням названих методів фінансування окремих інвестиційних програм і проектів фірми визначаються пропорції у структурі джерел інвестиційних ресурсів.

Практичне завдання 4. Суть проектної ідеї, мета, цілі та завдання проектування.

Розглядаються альтернативні варіанти проектних рішень і обґрунтовується вибір кінцевого варіанту.

Ідея проекту може бути обумовлена:

- прагненням виконати завдання, що стоять перед країною;
- незадоволеними потребами і пошуком можливих шляхів їх задоволення;
- ініціативою приватних чи державних фірм, які прагнуть одержати переваги у використанні нових можливостей;
- труднощами або обмеженнями в перебігу розробки, викликаними браком важливих виробничих потужностей, нерозвиненістю сервісу, нестачею матеріальних і людських ресурсів або ж адміністративними чи іншими перешкодами;
- наявністю невикористаних або недовикористаних матеріальних чи людських ресурсів та можливістю їх застосування в продуктивніших галузях;
- необхідністю зробити додаткові капіталовкладення;
- прагненням створити сприятливі умови для формування відповідної інфраструктури виробництва й управління;
- стихійними лихами (посухи, повені та землетруси). Ідеї щодо проекту надходять також з-за кордону в результаті:
- пропозицій іноземних громадян або фірм про інвестиції;
- інвестиційних стратегій, розроблених іншими країнами, а також можливостей, що виникають у зв'язку з міжнародними договорами;
- домінуючих поглядів фахівців або ж консенсусу в рамках міжнародної спільноти з таких питань, як народонаселення, стан

навколишнього природного середовища та боротьба із зубо-
жінням;

- діяльності організацій по наданню двосторонньої допомоги і поточних проектів цих організацій у даній країні,

Мета проекту – це бажаний або доведений результат, досягнутий у межах певного терміну при визначених умовах реалізації проекту.

Метою всіх проектів розвитку економіки є поліпшення рівня життя людей, які опиняються у сфері дії проекту. Ця глобальна мета може бути досягнута через вирішення локальних завдань різного рівня: підвищення ефективності виробництва, зниження транспортних витрат, збільшення обсягу експорту тощо. Тому після обґрунтування мети проектування потрібно встановити цілі та розробити комплекс заходів, що забезпечать їх реалізацію.

Цілі проекту – чітко сформульовані окремі шляхи забезпечення реалізації мети проектування.

Заходи проекту – це конкретні адресні господарські рішення, направлені на виконання поставлених цілей. Всі заплановані рішення повинні бути забезпечені ресурсами, виконавцями, коштами і визначені в часі.

Заходи проекту – охоплює різні області досліджень:

- стратегія проекту, його межі;
- ринок, концепція маркетингу;
- сировина, матеріали;
- місце розміщення, ділянка, оточуюче середовище;
- проектування і технологія;
- організація та накладні витрати;
- трудові ресурси, витрати на оплату праці, підготовку персоналу;
- графік реалізації проекту, бюджет проекту.

Відбір варіантів здійснюється шляхом відсіву гірших з розглянутого переліку.

Практичне завдання 5. Попереднє техніко-економічне обґрунтування (ПТЕО) проекту

Цей етап у практиці інвестиційного проектування є проміжною стадією між дослідженням можливостей проекту і детальним (остаточним) техніко-економічним обґрунтуванням (ТЕО). Різниця між ними – в ступені деталізації інформації та глибині розгляду варіантів проекту. Структура ПТЕО така ж, як ТЕО.

Основні цілі ПТЕО – визначити, чи виконуються наступні положення:

- всі можливі альтернативи проекту розглянуті;
- концепція проекту дає підставу для проведення детального аналізу з допомогою ТЕО;
- всі аспекти проекту мають важливе значення з точки зору його здійсненості та визнання необхідності поглибленого вивчення шляхом функціональних досліджень або досліджень забезпечення (аналіз ринку, лабораторні, промислові дослідження);
- ідея проекту визнана нежиттєздатною або привабливою для інвесторів;
- екологічна ситуація на ділянці будівництва та потенційна дія виробництва відповідає національним стандартам.

Техніко-економічне обґрунтування повинне дати всю необхідну інформацію для прийняття рішення про інвестування. Схема ТЕО інвестиційного проекту наступна:

Розділ 1. Основна ідея проекту

1.1. Ідея проекту: Відповідність ідеї проекту існуючій системі економічних взаємовідносин у країні. Відповідність ідеї рівню економічного розвитку країни.

1.2. Перелік спонсорів: Причини зацікавленості спонсорів у реалізації проекту.

1.3. Відомості про проект: Основні характеристики проекту. Цілі проекту та попередня основна стратегія проекту. Географічний ареал та частка на ринку (внутрішньому, зовнішньому), ринкова ніша. Тип розташування (ринкова або

ресурсна орієнтація). Економічна політика підтримки проекту. Продукція та її структура, потужності підприємства. Контури економічної, промислової, фінансової, соціальної політики. Національні, галузеві та підготовчі фактори, сприятливі для проекту. Найменування, адреса, фінансові можливості, роль у проекті організатора або ініціатора проекту.

Розділ 2. Аналіз ринку та стратегія маркетингу

2.1. Загально-економічний аналіз: Загальні економічні показники, що стосуються попиту на продукцію, передбачену проектом (населення, темпи його росту, рівень доходів та споживання). Державна політика, практика та законодавство у сфері, пов'язаній зі споживанням, виробництвом, імпортом продукції, обмеження за стандартами, зобов'язання, діалоги, субсидії, кредитний контроль та регулювання зарубіжних зв'язків. Існуючий рівень національного виробництва запроектованої продукції, включаючи виробництво для внутрішнього споживання. Існуючий рівень імпорту. Виробництво та імпорт заміщувальної продукції. Дані про граничні витрати та доповнюючі продукти. Існуючий рівень експорту.

2.2. Дослідження ринку: Детальна оцінка існуючої ємності ринку. Прогнозування зміни місткості вітчизняного ринку в майбутньому. Можливості виходу на ринки інших країн. Імпорт конкуруючої продукції.

2.3. Основи проектної стратегії: Цілі проекту. Стратегія проекту (три варіанти: лідерство у витратах; орієнтація на обмежену групу покупців; зайняття ринкової ніші).

2.4. Основна концепція маркетингу (стратегія маркетингу та оперативні заходи): Стратегія маркетингу (4 варіанти: проникнення на ринок; розвиток ринку; розвиток продукту; диверсифікація). Оперативні заходи: збір, обробка та систематична оцінка інформації про ринок та ринкове середовище (попит та конкуренція, поведінка клієнтів та потреби споживачів і т.і.). Цілі в галузі збуту (оборот, частка ринку, репутація фірми, прибуток).

2.5. Витрати та доходи маркетингу: Витрати (визначення цін реалізації продукції, внутрішні витрати виробництва та збуту, реакція клієнтів на різні ціни, цінова політика конкурентів).

Оцінка доходів з урахуванням таких аспектів: оптимальна виробнича потужність; відповідна технологія; технічно доцільна виробнича програма.

Розділ 3. Сировина та комплектуючі матеріали

3.1. Класифікація сировини та комплектуючих матеріалів: Мінеральні ресурси (детальна інформація про запаси та фізико-хімічні властивості ресурсів). Сільськогосподарські матеріали (інформація про якість, методи збору та вивозу). Морські продукти (оцінка запасів, витрати виробництва, особливості національної політики та екологічні обмеження). Промислові напівфабрикати (можливість їх використання залежно від характеру технологічного циклу майбутнього проекту). Допоміжні матеріали (потреба в електроенергії, паливі, водо- та паропостачанні, тарі) – загальна оцінка потреб з урахуванням вибору місцезорозташування, технології та виробничої потужності проекту. Запасні частини. Поставки для соціальних та інших потреб (продукти, медикаменти, одяг).

3.2. Доступність ресурсів: Загальна потреба в матеріалах та комплектуючих виробках. Джерела постачання (зовнішні, внутрішні), їх місцезорозташування. Транспортування матеріалів та можливі транспортні витрати. Оцінка альтернативних варіантів.

3.3 Стратегія поставок, витрати на сировину та комплектуючі вироби: Цілі стратегії (мінімізація витрат, ризику, оптимізація ділових стосунків з постачальниками). Програма поставок: визначення джерел постачання та постачальників; ухвали та угоди; засоби транспортування; зберігання; оцінка ризику зриву поставок.

Розділ 4. Місцезорозташування та навколишнє середовище

4.1. Аналіз місцезорозташування та навколишнього середовища: Розробка кількох альтернативних варіантів з урахуванням: екологічної обстановки, географічних умов;

екологічного впливу проекту та оцінки екологічного впливу; державної соціально-економічної політики, стимулів та обмежень; інфраструктури району реалізації проекту.

4.2. Остаточний вибір місця розташування, будівельного майданчика, оцінка витрат: Вибір виробничого майданчика з кількох варіантів з урахуванням: природних умов (грунтів, клімату та ін.); екологічного впливу (обмеження); соціально-економічних умов; місцевої інфраструктури в районі виробничого майданчика; стратегічних аспектів; вартості землі; вартості підготовки виробничого майданчика.

Розділ 5. Інженерна частина проекту та технології

5.1. Виробнича програма та виробнича потужність: Розробка виробничої програми з урахуванням ринкових та ресурсних обмежень. Визначення потреби в матеріалах та робочій силі. Виробнича потужність: номінальна, максимальна; оптимальний рівень виробництва.

5.2. Вибір технології, придбання та передача технології; детальний план та інженерні основи проекту: Ретельне опрацювання альтернативних варіантів технологій та "ноу-хау" з урахуванням потреб ринку, наявності ресурсів, екологічних факторів, стратегії реалізації проекту. Вибір технології на підставі оцінки можливого впливу на навколишнє середовище, економіку та соціальне середовище. Джерела одержання технології ("ноу-хау"): ліцензування; придбання повного права на технологію; спільне володіння правом використання технології. Розробка попереднього та детального плану реалізації проекту.

5.3. Вибір обладнання, будівельні роботи, потреби в ремонті та заміні. Оцінка інвестиційних витрат: Укладання списку необхідного обладнання з розбивкою за групами (технологічне, механічне, електромеханічне, інструменти та КІП, транспортне та конвеєрне). Укладання списку запасних частин, наукового обладнання та приладів. Розробка попереднього плану будівельно-монтажних робіт. Визначення потреб у ремонтних роботах. Початковий розрахунок вартості будівництва на підставі питомих витрат (на 1 м² площі).

Розділ 6. Організаційні та накладні витрати

6.1. Організація та управління виробництвом: Етапи розробки організаційної структури: визначення комерційних цілей та завдань; розробка організаційної структури; підготовка програми навчання та набору персоналу. Розробка організаційної структури (3 рівні): верхній рівень управління (довгострокове стратегічне, економічне та бюджетне планування, контроль та координація діяльності); середній рівень управління (планування, контроль, збут, виробництво, фінансування); нижній рівень управління (щоденний контроль над поточними операціями).

6.2. Організаційне проектування: створення адміністративних підрозділів (загального управління, фінансів та фінансового контролю, управління персоналом, маркетингу та збуту, постачання, транспортування та зберігання, виробничого, економічних розрахунків, якості та ін.).

6.3. Накладні витрати: Початковий розрахунок накладних видатків - калькуляція витрат.

Розділ 7. Трудові ресурси

7.1. Визначення потреби в трудових ресурсах: Класифікація трудових ресурсів за категоріями персоналу. Визначення потреби в робочій силі, виходячи з соціально-економічних особливостей регіону реалізації проекту. Розробка програм підготовки та перепідготовки кадрів на етапі проектування та будівництва об'єкта. Визначення витрат: Оцінка витрат на найм, підготовку та перепідготовку кадрів.

Розділ 8. Планування процесу здійснення проекту

8.1. Цілі та етапи процесу реалізації проекту: Етапи процесу реалізації: формування групи здійснення проекту; утворення компанії; фінансове планування; створення організаційних структур; придбання та передача технології; набір персоналу; технологічне проектування; придбання земельної ділянки; будівельні роботи та монтаж обладнання; придбання матеріалів (сировини, напівфабрикатів, комплектуючих і т.ін.); попередній маркетинг; здача об'єкта в експлуатацію; початок виробництва продукції.

8.2. Графік реалізації: Розробка графіка реалізації від створення спеціальної групи здійснення проекту до проведення передексплуатаційних випробовувань обладнання та всього виробництва.

8.3. Розрахунок витрат: Постійний моніторинг витрат на всіх етапах.

Розділ 9. Фінансовий аналіз та оцінка інвестицій

9.1. Цілі та завдання фінансового аналізу: Мета – аналіз та оцінка витрат, результатів та майбутнього чистого доходу, виражених у фінансових категоріях. Методичні принципи (аналіз надійності інформації, аналіз структури та значущості витрат та запроєктованого доходу для визначення факторів, що виявляють вирішальний вплив на реалізацію інвестицій). Об'єкти фінансового аналізу (визначення найбільш привабливого альтернативного проекту в умовах певного рівня невизначеності; визначення структури та обсягу необхідних фінансових ресурсів для реалізації та експлуатації проекту).

9.2. Аналіз витрат: Класифікація витрат (початкові інвестиційні витрати, виробничі витрати, збутові витрати (витрати маркетингу)). Оцінка витрат (див. додатки А, Б).

9.3. Методи економічної оцінки інвестиційних проектів: Традиційні методи (визначення періоду окупності, визначення простої норми прибутку). Дисконтні методи (чистого дисконтованого доходу, внутрішньої норми доходу, дисконтованого періоду окупності). Оцінка інвестиційного проекту за кількома методами та вибір найбільш оптимального методу.

9.4. Фінансування проекту: Оцінка потреб фінансування (попередня, до розробки ТЕО; остаточна, після вибору місця розташування; визначення потужності, розрахунків витрат по проекту). Акціонерний капітал (випуск звичайних та привілейованих акцій). Позиковий капітал: короткострокові та довгострокові позики під обіговий капітал (комерційні банки та постачальники сировини та матеріалів); довгострокові позики (національні державні та міжнародні фінансові інститути); під

фінансування нових проєктів; лізингове фінансування під обладнання (лізингові компанії, банки та ін.).

9.5. Фінансові та економічні показники діяльності виробництва: Фінансові показники: коефіцієнт заборгованості; показник поточної заборгованості; показник покриття довгострокового боргу; показник відношення дебіторської заборгованості до кредиторської заборгованості. Економічні показники: чистого дисконтованого доходу; поточної прибутковості інвестицій; ефективної зайнятості.

Практичне завдання 6. Інвестиційний меморандум проєкту

За результатами проведеної роботи формується Інвестиційний меморандум проєкту. Це документ, у якому відображаються основні моменти проєкту щодо його змісту, потреб, середовища реалізації, привабливості для інвестора та інші.

Схема інвестиційного меморандуму проєкту викладена нижче.

1. Вступ

Коротке резюме:

1.1. Хто й що пропонує?

1.2. Чому ця пропозиція повинна зацікавити інвестора?

2. Загальна ситуація

2.1. Загальна ситуація в конкретній галузі економіки, на яку зорієнтований ІП.

2.2. Потреба в інвестиціях у цій галузі.

2.3. Економічні реформи в галузі.

3. Сучасний стан існуючого виробництва

3.1. Існуюче виробництво та його рентабельність: місцезонаштування; коротка історія виробництва; проєктна потужність і фактичні обсяги виробництва; вузькі місця; забезпеченість сировиною; технологічний рівень виробництва, використовувані технології; організація маркетингу, підхід до реалізації продукції; рівень гнучкості матеріально-технічного забезпечення; загальна рентабельність.

3.2. Інфраструктура та комунікації: шляхи, залізничне сполучення та ін.; забезпеченість електроенергією, парою та ін.; ремонтна база; житловий фонд, об'єкти соціально-побутового призначення.

4. Опис пропонованого проекту

4.1. Обґрунтування інвестицій, технічні, комерційні та контрактові питання:

- тип проекту (усунення вузьких місць, реконструкція старого чи будівництво нового виробництва);
- очікуваний обсяг попиту на продукцію нового виробництва;
- виробничі потужності, застосовувані технології;
- доступність і комерційні умови постачання сировини;
- загальна технічна життєздатність (включаючи основне виробництво та інфраструктуру);
- маркетингові умови (організація реалізації продукції);
- принципи будівництва (наприклад, "під ключ" і т. ін.);
- процедури тендерного процесу та вибір підрядника;
- графік виконання проекту.

4.2. Юридична структура нового виробництва, принципи управління:

- юридична структура пропонованого підприємства (кількість, роль та частки учасників);
- методи управління підприємством і його роботи.

5. Особливий статус проекту (за наявності такого)

5.1. Посилання на особливий статус проекту в Україні (за наявності такого).

5.2. Пільги, що надаються цим статусом.

6. Фінансові питання

6.1. Експлуатаційні й капітальні затрати.

6.2. Співвідношення позичкового й акціонерного капіталу.

6.3. Джерела фінансування (внутрішні, іноземні, міжнародні фінансові установи та ін.).

6.4. Загальні умови та терміни фінансування (терміни виплат, проценти, комісійні та ін.)

6.5. Оподаткування (можливість звільнення чи зниження).

6.6. Фінансові гарантії (наприклад, ЄБРР, Уряд України і т. ін.).

7. Прогнозування потоків платежів

7.1. Основні зроблені припущення і результати, одержані за фінансовою моделлю проекту (внутрішня ставка доходу, чиста приведена вартість і т. ін.).

7.2. Розрахунки потоків платежів.

8. Аналіз чутливості та ризику проекту

8.1. Аналіз чутливості проекту до різних входних параметрів (капітальні затрати, ціна сировини, ціни на продукцію та ін.).

8.2. Оцінка факторів фінансового, економічного ризику.

8.3. Оцінка ризику політичного, пов'язаного з неконвертованістю місцевої валюти і т. ін.

9. Графік і план дій

9.1. Загальний графік проекту в часі.

9.2. План дій щодо розподілу ресурсів і зобов'язань.

10. Висновок

10.1. Загальна оцінка економічної життєздатності проекту та потенційної рентабельності з погляду інвесторів.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ

Обсяг роботи не регламентується. Викладення матеріалу необхідно здійснювати з дотриманням поданих в методичних вказівках, додатках схем.

Список використаної літератури формується згідно бібліографічних вимог. За текстом необхідно робити посилання на літературні джерела.

Робота виконується на листах формату А4, усі поля 1,5. Шрифт: гарнітура – Times New Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,0 пт, абзацний відступ – 1,25 см; стиль – Normal (звичайний).

Сторінки слід пронумерувати (верхній правий кут).

Якщо при розв'язанні конкретних питань виникнуть труднощі, слід звернутися за консультацією до викладача.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Басюркіна Н. Й., Горбаченко С. А., Карпов В. А., Шевченко-Перепьолкіна Р. І. Проектний аналіз: навч. посіб. / за ред. В. А. Карпова. Київ: Кондор, 2019. 324 с.
2. Карий О.І. Менеджмент та інновації: теорія і практикум : навч. посіб. Нац. ун-т "Львівська політехніка". Львів : Растр-7, 2020. 297 с.
3. Левковець О. М. Бізнес-проектний аналіз: навчально-методичний посібник. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 161 с.
4. Менеджмент інвестиційної діяльності: підручник / за заг.ред. М.П.Бутка. К. : Центр учбової літератури, 2020. 480с.
5. Микитюк П. П., Брич В. Я., Микитюк Ю.І., Труш І. М. Управління проектами: підручник. Тернопіль, 2021. 400 с.
6. Мойсеєнко І., Ревак І., Миськів Г., Чапляк Н. Інвестиційний аналіз : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 276 с.
7. Тян Р. Б., Ватченко О. Б., Ісхаков Є. Ш., Оскома О. В. Проектний аналіз: навч. посіб. Дніпропетровськ: Дніпропетровська державна фінансова академія, 2009. 244 с.
8. Чевганова В. Я., Биба В. В., Скрильник А. С. Проектний аналіз: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 258 с.
9. Черчик Л. М. Інвестиційний менеджмент : конспект лекцій. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2023. 170 с.
10. Черчик Л. М. Інвестиційний менеджмент : навчальний посібник. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2017. 171 с.
11. Черчик Л. М. Проектний менеджмент. Практичний курс : навч. посіб. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2023. 190 с.
12. Черчик Л. М. Проектний менеджмент. Теоретичний курс: навч. посіб. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2022. 186 с.
13. Черчик Л. М. Проектний аналіз. Методичні вказівки до виконання курсової роботи. Луцьк: ЛДТУ, 2006. 44 с.
14. Черчик Л. М. Проектний аналіз. Конспект лекцій для студентів спеціальності „Економіка підприємства” денної та заочної форм навчання. Луцьк: ЛДТУ, 2006. 78 с.
15. Черчик Л. Управління розвитком персоналу та технології самоменеджменту: підручник. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки. 2022. 269 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Cherchyk, L., Khumarova, N., Burda, A. (2023). Forestry Enterprises Diagnostic Audit of Compliance with the Social Responsibility Principles. – *Economic Studies Journal (Ikonomicheski Izsledvania)*, 32(4), pp. 149-171. https://www.iki.bas.bg/Journals/EconomicStudies/2023/2023-4/10_Chерчык.pdf
2. Бегун С., Черчик Л. Моделивання залежностей обсягів виробництва продукції від чинників праці в умовах цифрової трансформації. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2025. 1 (41). С. 167-175. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2025-01-167-175>
3. Коленда Н. В., Колосок А. М., Черчик А. О., Черчик Л. М. Соціальне підприємництво та соціально відповідальний бізнес: інституційна основа забезпечення соціальної безпеки населення : Монографія. Луцьк : Терен, 2017. 136 с.
4. Черчик Л. Екологічна безпека в системі менеджменту підприємства. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки* : журнал. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. № 1 (17). С. 55-61. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-01-55-61>
5. Черчик Л. М. Діагностика в системі стратегічного менеджменту підприємства. *Науковий вісник Полісся*. Чернівці : ЧНТУ, 2017. № 2 (10). Ч. 1. С.150-155. DOI:10.25140/2410-9576-2017-2-2(10)-150-155
6. Черчик Л. М. Оцінка рівня привабливості розвитку рекреаційного природокористування для регіонів України : монографія. Луцьк : ЛДТУ, 2006. 120 с.
7. Черчик Л., Хумарова Н.І. Управління зеленою інфраструктурою урбоєкосистем: теорія, методологія, практика та перспективи розвитку : монографія; НАН України, ДУ «Ін-т ринку і екон.-екол. дослідж. НАН України». Одеса : ДУ «ІРЕЕД НАНУ», 2024. 335 с. ISBN 978-617-14-0276-8 (11,75 д.а.) : <https://doi.org/10.31520/978-617-14-0276-8>
8. Черчик Л.М. Інституційні зміни в умовах становлення ринку рекреаційних ресурсів. *Економіка України*. 2006. № 4 (533). С. 59–65.
9. Черчик Л.М. Маркетинг рекреаційних територій як інструмент становлення, розвитку та регулювання ринку рекреаційних ресурсів //

Актуальні проблеми економіки. 2006. № 1 (55). С. 95–103.

10. Черчик Л.М. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з менеджменту організацій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки. 2024. 29 с.
<https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/25430>

11. Черчик Л.М., Караїм О.А., Караїм В.П. Природоохоронні проекти розвитку агросфери як інструмент організаційно-економічного механізму формування низьковуглецевої економіки. *Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна*. 2025, № 1 (31). С. 36-45.
[http://doi.org/10.31474/1680-0044-2025-1\(31\)-36-45](http://doi.org/10.31474/1680-0044-2025-1(31)-36-45) URL:
<https://economics.donntu.edu.ua/arkhiv-zbirky/%e2%84%96131-2025/>

12. Черчик Л.М., Хумарова Н.І. Проекти смарт-спеціалізації як інструменти забезпечення конкурентоспроможності курортного регіону. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2025. № 3 (79). С. 167-176. DOI: 10.15276/ETR.03.2025.17 URL:
<https://economics.net.ua/files/archive/2025/No3/167.pdf>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Капітальні витрати проекту

Статті витрат	1-й рік	2-й рік	3-й рік
0. Передінвестиційні дослідження і підготовчі роботи 1. Купівля землі, підготовка та освоєння земельної ділянки 2. Будівництво, будівлі й споруди 3. Машини та обладнання (автомобільний транспорт, меблі, побутові електронні, оптичні, електромеханічні прилади та інструменти) 4. Захист довколишнього середовища 5. Технологія 6. Накладні витрати, в т.ч. 6.1. Створення компанії та організаційна діяльність 6.2. Управління проектом 6.3. Придбання і передача технології 6.4. Детальне проектування 6.5. Маркетинг і постачання 6.6. Здача підприємства в експлуатацію 6.7. Витрати на випуск цінних паперів 6.8. Інші накладні витрати 7. Непередбачені обставини (резерв) РАЗОМ капітальні витрати			

Додаток Б

Схема сукупних витрат інвестиційного проекту

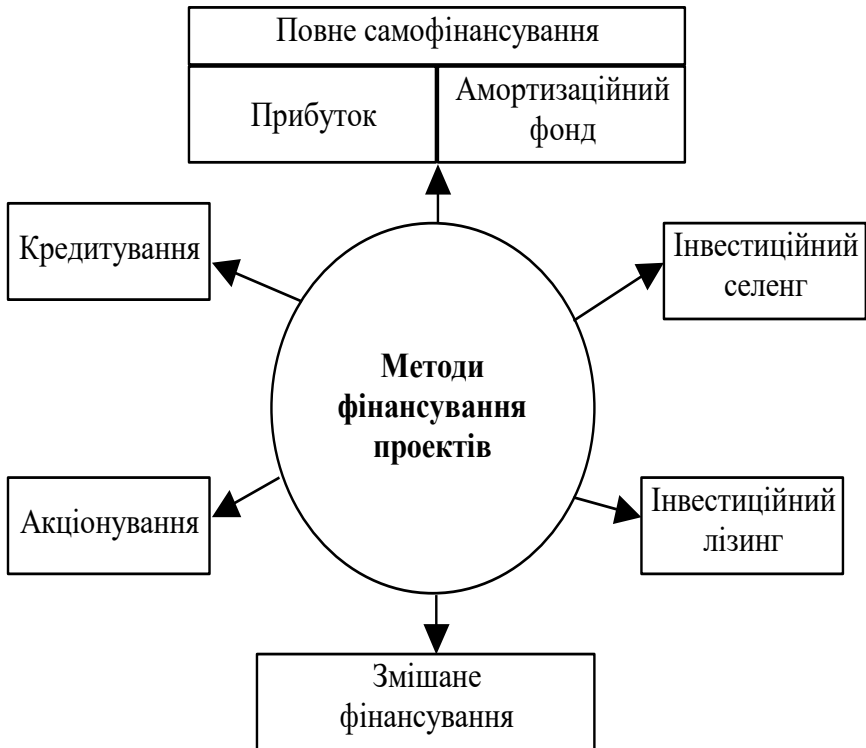
Групи витрат	Перелік витрат	Компоненти витрат
1. Початкові інвестиційні витрати		
1.1. Витрати на основні засоби	а) Витрати інвестування в основний капітал б) передвиробничі та післявиробничі витрати	1. Вартість земельної ділянки (купівля чи поліпшення), витрати на підготовку виробничої території. 2. Вартість будівництва. 3. Вартість придбання обладнання та його монтажу. 4. Інші основні засоби, у тому числі затрати на постачання, пакування, транспортування продукції. 1. Попередні затрати на організацію випуску цінних паперів. 2. Інвестиції в підготовчі роботи (затрати на передінвестиційні дослідження, в т.ч. підготовку ТЕО, оплату консультативних послуг щодо виконання передінвестиційних досліджень). 3. Інші затрати (заробітна плата та соціальні виплати персоналові, зайнятому підготовкою виробництва; оплата ділових поїздок; попередні витрати на маркетинг; зведення тимчасових споруд; оплата патентів і "ноу-хау"; затрати на припинення функціонування об'єкта на кінець його життєвого циклу).
1.2. Витрати на обіговий капітал	а) Поточні активи б) Кредиторська заборгованість	1. Запаси (виробничих матеріалів, запчастин, незавершене виробництво, готова продукція). 2. Дебіторська заборгованість (сума боргів компанії за комерційним кредитом, наданим покупцям її товарів). 3. Грошова готівка. 1. Сума боргів, які компанія зобов'язана сплатити за комерційним кредитом, наданим їй постачальниками продукції (сировина, матеріали, напівфабрикати, обладнання і фінансові кредити).

2. Виробничі витрати		
2.1. Вироб- ничі витрати	а) Матеріальні б) Трудові в) Заводські накладні витрати	Затрати на сировину, матеріали, напівфабрикати, паливо, електроенергію (для виробничих потреб). Затрати на оплату праці виробничого персоналу. Затрати на ремонт використовуюваного і невикористовуюваного обладнання, на утримання виробничих приміщень (опалення, електроосвітлення), придбання і ремонт виробничих приміщень, вивезення відходів виробництва, затрати на економію.
2.2. Адміні- стративні витрати		1. Оплата праці адміністративного апарату. 2. Оплата довгострокових консультаційних послуг. 3. Накладні витрати (освітлення, опалення, прибирання і ремонт приміщень адміністративного апарату, оплата засобів зв'язку і т.і.)
2.3. Амор- тизаційні витрати		Амортизаційні відрахування
2.4. Витрати фінан- сування		Рентні платежі. Пені, штрафи тощо.
3. Збутові (маркетингові) витрати		
3.1. Прямі витрати	а) Пакування і збереження готової продукції. б) Транспортні витрати. в) Витрати на продаж	Реклама, оплата торгових маклерів, комісійні тощо.
3.2. Непрямі витрати		Оплата персоналу. Затрати на вивчення ринку.

Джерела фінансування інвестиційного проекту

Методи фінансування інвестиційного проекту

Схема фінансового аналізу проекту

1. Оцінка фінансової спроможності проектів	
Прогнозування обсягів продаж	Визначається в процесі комерційного аналізу з врахуванням рівня інфляції а також часу на збут, затримки платежів, частку реалізації фактичну, частку реалізації в кредит, частку реалізації з авансом.
Порівняння його з витратами за проектом	
Визначення джерел прокриття очікуваних витрат	
2. Розрахунок капітальних витрат проекту	
Склад:	Витрати на передінвестиційні дослідження і підготовчі роботи; купівля землі, підготовка і освоєння земельної ділянки; будівництво, будівлі та споруди; машини та обладнання; захист довкілля; технологія; накладні витрати (створення компанії, організаційна діяльність, УП, придбання та передача технології, детальне проектування, маркетинг і постачання, здача підприємства в експлуатацію, витрати на випуск ЦП), резерв на непередбачені витрати і роботи.
3. Потреба в оборотних коштах проекту	
Потреба в оборотних коштах проекту	= мінімальна необхідна сума коштів в обороті + норматив запасів товарно-матеріальних цінностей + норматив дебіторської заборгованості.
Мінімальна необхідна сума коштів в обороті	= поточні грошові витрати * цикл обороту коштів (час між закупівлею сировини і датою надходження виручки від реалізації продукції) / 360.
Норматив запасів товарно-матеріальних цінностей	= прямі матеріальні витрати * цикл виробництва (час між закупівлею сировини і датою відвантаження готової продукції) / 360.
Норматив дебіторської заборгованості	= чистий обсяг реалізації * термін погашення дебіторської заборгованості / 360.
4. Джерела фінансування проекту	
Власний капітал	Статутний фонд, фонди власних коштів (амортизаційний, розвитку виробництва, резервний, страхові резерви).
	Нерозподілений прибуток у разі його реінвестуванн
Позиковий капітал	Банківські кредити, кошти від продажу облігацій, тимчасово залучені кошти – кредиторська заборгованість
Державні субсидії	

	Бюджет проекту показує, як джерела фінансування покривають капітальні та поточні витрати. Бюджет уточнюється після розрахунку балансу грошових потоків.
5. Фінансове планування в проектному аналізі	
Фінансовий план фірми, яка розробляє проект, узагальнює результати проектного аналізу, що передували його розробці. Показники фінансового плану розраховуються без врахування проектних і з їх врахуванням, що дає можливість визначити вплив проекту на розвиток діяльності фірми.	
<i>План прибутку</i>	Розробляється з метою розрахунку суми податку на прибуток підприємств і необхідний для розрахунку валового, розрахункового та чистого прибутку, що використовуватимуться для визначення рентабельності. Схема розрахунку податку на прибуток: оподатковуваний прибуток = валовий дохід – ПДВ, акциз, податок з доходів фізичних осіб, прямі інвестиції, реінвестиції, додаткові пенсійні внески, емісійний дохід, доходи від спільї діяльності та дивіденти доходу по яких нараховано, ін. – валові витрати – амортизація; податок на прибуток = оподатковуваний прибуток * % ставку податку на прибуток.
<i>Податковий план</i>	Розробляється з метою розрахунку всіх видів податків і зборів, які фірма має сплатити у ході реалізації проекту (перелік).
<i>Баланс грошових потоків</i>	Розраховується з метою узагальнення всіх попередніх розрахунків обсягів реалізації, витрат, податків, залучення капіталу. Він складається за видами діяльності: надходження та виплати по операційній, інвестиційній, фінансовій діяльності.
<i>Прогноз бухгалтерського балансу</i>	Здійснюється на кінець кожного року проекту, щоб визначити вузькі місця та показники рентабельності й ліквідності.
<i>Розрахунок показників ліквідності</i>	Чисті оборотні активи, ліквідні активи, номінальна вартість власного капіталу, поточний коеф. покриття, коеф. кислотного тесту, коеф. забезпеченості власного капіталу чистою номінальною вартістю активів.
<i>Рентабельність</i>	Аналізується за допомогою системи показників “Каскад”, показників рентабельності інвестицій, інвестованого капіталу.
<i>Розрахунок показників ефективності проекту</i>	Здійснюється за допомогою показників ЧТВ, внутрішньої норми рентабельності, коеф. вигід/витрат, строку окупності проекту.

Навчально-методичне видання

Лариса Черчик

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Методичні вказівки до проведення практичних занять

Редакція авторська

Електронне видання
Ум. друк. арк. 1,22